Roll No...........................

Signature of Invigilator ....

Paper Code

BV-601

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination June-2022

बी.ए. व्याकरण, षष्ठसत्रम्
व्याकरणम्, प्रथम्पत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (क)

समयः - होरात्रयम् पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

१. पृष्टेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्या कर्त्तव्या। (5 x3 =15)

(1) इदितो नुम् धातोः। (2) आच्छीनघोर् नुम्।
(3) प्रत्ययस्थात् कात् पूर्वस्यात इदाप्यसुपः। (4) अतो हलादेर्लधोः।
(5) सन्वल्लघुनि चङ्परेऽनग्लोपे।

२. पृष्टेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्। (3 x5 =15)

(1) समासेऽनञ्पूर्वे क्त्वोल्यप्। (2) उगिदचां सर्वनामस्थानेऽधातोः।
(3) अतो ल्रान्तस्य। (4) अचस्तास्वत् थल्यनिटो नित्यम्।
(५) नोदात्तोपदेशस्य मान्तस्यनाचमेः। (६) लुग् वा दुहदिह लिहगहामात्मनेपदे दन्त्ये।
(७) णौ चङ्युपधाया ह्रस्वः।

३. पृष्टेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानाम्। (3 x5 =15)

(1) इयाडियाजीकाराणामुपसंख्यानम्।
(2) इत्त्वोत्वाभ्यां गुणवृद्धी भवतो विप्रतिषेधेन।
(3) बिस्मितप्रतिघातयोश्चेति वक्तव्यम्।
(४) तिसृभावे संज्ञायां कन्युपसंख्यानं कर्तव्यम्।
(5) उत्तरपदभूतानां त्यदादीनाम् अकृतसन्धीनामादेशा वक्तव्याः।
(६) लुगागमस्तु तस्य वक्तव्यमः।
(७) तारका ज्योतिष्युपसंख्यानम्।

४. प्रदत्तासु तिसृषु द्वयोर्व्याख्यानम् (5 x2 =10)

1. इकोऽचि व्यञ्जने मा भूत्, अस्तु लोपः स्वरः कथम्।
   स्वरो वै श्रूयमाणेऽपि लुप्ते किं न भविष्यति।।
   रायात्वं तिसृभावश्च व्यवधानान्नुमा अपि। नुङ् वाच्य अत्तरार्थं तु इह किंचित् त्रपो इति।।

2. तातङि ङित्वं संक्रमकृत् स्याद् अन्त्यविधिश्चेत् तच्च तथा न।
   हेरधिकारे हेरधिकारो लोपविधौ तु ज्ञापकमाह।।
   तातङो ङित्वसामर्थ्याद् नायमन्त्यविधिः स्मृतः।
   न तद्वदनङादीनां तेन तेऽन्त्यविकारजाः।।

3. "अदस औ सुलोपश्च" सूत्रस्था कारिका व्याख्येया।

५. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु त्रयाणां साधनम् (सिद्धिः)। (5 x3 =15)

1. ईत्सर्ति।
2. पन्थाः।
3. अर्दिधिषति।
4. सस्मर्थ।
5. कुह।

---------------x---------------